

УДК 338.5.

Лазечко Х. – ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФУНКЦІЇ ЦІНИ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Науковий керівник : к.е.н. доцент Галушак М.П.

Ціна як економічна категорія – це грошова оцінка товару, що відображає його споживчі властивості, витрати на виробництво тощо. Ціна впливає на ефективність і є інструментом, за допомогою якого оцінюють результати діяльності господарюючих суб'єктів та їх матеріальне винагородження. Вона є стимулом праці і економії витрат з одночасним підвищенням якості створюваних благ і послуг. Ціна виконує такі функції: планово – облікову, розподільчу, регульовальну, інформаційну, управляючу, соціальну.

Головними і визначальними функціями ціни є планово-облікова і регульовальна. Планово-облікова функція за своєю назвою складається з поєднання двох понять, бо ціна є одночасно плановою і обліковою категорією. Ціна як планова категорія завжди зорієнтована на перспективу, найчастіше не визначену у часі. Облікова функція ціни, навпаки, зорієнтована на минулий і теперішній час та служить важливим підґрунтям для становлення планової ціни. Найбільшу частку в ціні займають витрати на виробництво та реалізацію продукції.

Розподільча функція полягає у розподілі і перерозподілі за допомогою цін ВВП, національного та чистого доходу як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. У ціні кожного товару закладені певні пропорції розподілу всіх складових ВВП

Регульовальна функція цін полягає у збалансуванні попиту та пропозиції на товари та послуги. Ріст попиту, завдяки варіації ціни, формує сприятливу ринкову кон'юнктуру для збільшення виробництва продукції і, відповідно, росту товарообігу. І, навпаки, у разі зниження попиту на товари зменшується їх виробництво і товарообіг. У ринкових умовах така функція ціни автоматично регулює суспільне виробництво шляхом скорочення товарів, що не користуються попитом, і спрямуванням матеріальних, фінансових і трудових ресурсів на виробництво продукції, попит на яку зростає, або є стабільним.

Інформаційна функція ціни має на меті повідомити суб'єктів господарювання про рівень конкретних цін. У ринковій економіці інформаційна функція цін стає багатогранною і всеохоплюючою та завдяки зміні ринкової кон'юнктури – дуже мобільною, несе інформацію про всі конкретні ціни на продукцію і товари та їх зміни.

Соціальна функція ціни торкається інтересів соціуму. Соціальну функцію виконують лише ті ціни, які запобігають необґрунтованому зростанню їх величини та регулюються безпосередньо державою або суб'єктами господарювання на підставі рішень держави і стосуються окремих груп товарів(медикаменти за списками МОЗ України), і окремих груп споживачів(хворих, інвалідів, дітей).

Стимулююча функція ціни полягає в заохочувальному або стримуючому впливі ціни на виробництво та споживання різних видів продукції. За допомогою цін можна стимулювати розвиток раціональної структури виробництва, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення якості продукції, економію матеріальних і трудових ресурсів.

Усі перелічені функції ціни тісно пов'язані між собою. Так, регулююча функція є продовженням стимулюючої і також спрямована на збільшення виробництва товарів, що користуються попитом.